

Doğalgazda Norveç Yöntemi

İçeriği Yazan: [Ata ATUN](#) [1] Zaman: Çar, 21/08/2013 - 13:47

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Dünyamızdaki genel uygulamaya bakılırsa, doğal kaynaklar birçok gelişmekte olan ülkede bilinenin ve olması gerekenin aksine tek başına hiç bir fayda getirmemekte, ekonomik durgunluk veya kriz dönemlerinde de ekonomiyi daha kötü durumlara sokabilmektedir.

Petrol zengini ülkelerin büyük çoğunluğu, varlık yönetimi ve gelir değerlendirmesi konusunda adil davranmadıkları ve kamu yönetimi oluşturup, kamunun haklarını korumadıkları için sorunlar yaşamaktadırlar veya yaşayacaklardır. İran, Sovyetler Birliği, Suudi Arabistan, Libya, Irak ve benzeri petrol üreten ülkeler bu adaletsizliğin getirdiği huzursuzluğu ve yarattığı sancıları, bugüne değin üstlerini örtmeyi başarmalarına rağmen yaşamışlardır.

Libya gibi, Irak gibi bazı ülkelerde yılların adaletsiz gelir dağılımından kökenlenen halk ayaklanmasıyla düzen değişikliğine gidilmiş ve ülkeyi yıllarca demir yumrukla yönetip petrol gelirlerinin önemli bir kısmına el koymuş olan yöneticiler, aileleri ve yakın mesai arkadaşları ile birlikte bu açığözlü davranışlarının bedelini hayatları ile ödemişlerdir.

Şimdilik halkın hareketlenmediği geri kalan ülkelerde de bir gün bu kıpırdanma olacak ve adil gelir dağılımı oluşuncaya kadar da başkaldırı süreci devam edecektir.

Bugün yıllık 46 bin dolarla dünyanın en yüksek kişi başı gelire sahip olan Norveç, ekonomik büyüklüğü ile dünya ekonomisi içinde önemli ve saygın bir yere sahiptir. Norveç'in Rusya ve Suudi Arabistan'dan sonra dünyadaki en büyük 3. petrol ihracatçısı olmasına rağmen refah düzeyinin kökeninde petrolün kendisinin yerine, uygulamaya koyduğu "Petrol Yönetimi Fonu" ve Araştırma-Geliştirmeye (Ar-Ge) dayalı oluşturduğu alternatif ekonomik faaliyetler yer almaktadır.

1959 yılında Hollanda'nın Groningen bölgesinde bulunan petrol gözleri Kuzey denizine çevirdi ve Einar Gerhardsen hükümeti 1963 yılının Mayıs ayında Norveç Kıta Sahanlığını (NKS) ilan etti. Norveç Meclisi, NKS'de bulunacak her tür doğal kaynağın devlete ait olduğuna ve araştırma ile üretim izninin ise sadece Kral, yani Hükümet tarafından verilebileceğine dair bir yasa geçirdi.

Norveç Hükümeti karada ve denizdeki komşuları ile Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) sınırlarını belirledi ve karşılıklı imzalaşmalardan sonra da ilk sınır çizgisi 1965 yılında haritalara işlendi. 1966 yılında açılan ilk kuyunun kuru çıkmasına rağmen çalışmalar devam etti ve ilk petrol 15 Haziran 1971 tarihinde vanadan akmaya başladı.

20. yüzyılın başında neredeyse Avrupa'nın en fakir ülkesi konumunda olan Norveç, yıllar hatta asırlar sonra yakaladığı bu nimeti çok akıllı bir şekilde kitlesel refaha döndürmeyi başardı. Petrole dayalı "yangelip yatmak" ekonomisi yerine, petrol gelirlerini bir fonda topladı ve bu paranın bir kısmını kalifiye iş gücü ve teknolojik alt yapıya dönüştürdü. Donanımlı insan gücü birikimi, ekonomik dönüşümü tetikledi ve eğitilmiş insan gücü farklı sektörlerde hizmet vermeye ve satmaya başladı.

Diğer petrol ülkelerinden farklı olarak, petrolün verdiği rahatlığa ve parasal güvene kanmayıp, petrolün zorla yaratmaya çalıştığı tek tip ekonomi tuzağına düşmedi. Vanadan akan ilk damladan

hemen sonra Ekonomi Bakanlığı adına bir "Petrol Fonu" kuruldu ve tüm doğalgaz ve petrol rezervleri kamu malına dönüştürülerek, petrol ve doğalgaz gelirleri bu fonda biriktirilmeye başlandı. Bu fonu idare eden Merkez Bankası 2001 yılında özerk bir yapıya dönüştürülerek, politikacılar ile fonun bağı tamamen koparıldı.

Norveç'teki siyasi partilerin tümü, ekonominin petrolden gelen sıcak paradan uzak tutulması konusunda ortak bir politika izlediklerinden, Norveç hiç bir zaman petrol ihraç eden diğer ülkelerin yaşadıkları finansal problem ve krizleri yaşamamıştır.

Bölgenin uzağında değiliz ve nasıl olsa bu doğalgaz veya petrol bir şekilde bize de bulaşacak.

Prof. Dr. Ata ATUN

ata.atun@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

- [Dünya](#) [3]
- [Eko-Politik](#) [4]
- [İç Siyasa](#) [5]

Kaynak URL (23/04/2024 - 09:29 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/dogalgazda-norvec-yontemi>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/ata-atun>

[2] <mailto:ata.atun@politikadergisi.com>

[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dunya>

[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>

[5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>